

Sofoklés

Oidipús vladař

Přebásnil : JAN SKÁČEL

Úprava : Kristina Žantovská a Lucie Bělohradská

P O S T A V Y:

OIDIPÚS

IOKASTÉ

1.PORADCE (Náčelník chóru)

2.PORADCE (Chór)

KREÓN

TEIRESIÁS

KORINŤAN

PASTÝŘ

SLUŽEBNÁ

1.

Oidipús, 1.poradce, 2.poradce.**1.poradce**

Jsme utýráni morem, neschopni
pozvednout hlavy nad své neštěstí. Smrt
i pole otrávila, setba nevzchází,
na pastvě hyne skot a lůna našich žen
jsou jako hroby nezrozených dětí.

Oidipús

Město je plné modliteb a nářku,
dým stoupá z obětí a rozléhá se pláč.
Vím dobře, jak zle strádáte a přece
netrpí nikdo v Thébách tak jak já.

1.poradce

Už ani oheň nechce naše mrtvé,
mor ničí město hůř než krutý nepřítel
a bez milosti vylidňuje Théby.

Oidipús

Vy nesete svou bolest každý sám,
já za vás všechny. Moje duše pláče,
nespím a mnoho nocí jsem už prochodil
a probděl v úvahách a těžkých starostech.

1.poradce

My nepřišli jsme proto za tebou,
že tě snad máme za rovného bohům,

myslíme si však, že jsi jediný,
 kdo by dnes mohl město zachránit.
 Svrhl jsi kdysi Sfingu ze skály
 a zbavil Théby její kruté vlády.

2.poradce

Sám udělals to. Možná bohové
 ti poradili, ale nikdo z nás.
 Obluda s tělem lva, ocasem hadím,
 orlími křídly, s hlavou lité ženy
 u městské brány seděla a všem,
 kteří šli kolem, dala hádanku.
*Řekni, kdo chodí ráno po čtyřech,
 ve dne pak po dvou, večer po třech nohách?*

1.poradce

*Člověk. Jedině člověk. Jako dítě
 po čtyřech lez. Jako dospělý
 chodívá po dvou, ale ve stáří
 se musí při chůzi opírat o hůl.*
 Po těchto slovech obluda se vrhla
 do propasti a Théby oddechly si.

2.poradce

A proto, Oidipe, i v této době
 my bezmocní jdeme opět za tebou.
 Pomož nám, králi, vyhnat z města smrt!
 Jsi první mezi námi, pomoz nám
 tak jako tenkrát, když jsi zabil Sfingu,
 zachránil vlast a stal se v Thébách králem.
 Probud' náš stát k novému životu,
 ať nemusíme jednou vzpomínat,
 že muž, který nás osvobodil od zla,

záhy nás nechal zkáze napospas.

Oidipús

Po dlouhém hledání jsem našel lék,
jediný asi: svého příbuzného,
ženina bratra Kreonta jsem poslal do Delf,
aby se ve svatyni bohů dotázal
na spásné slovo, jaký čin je nutný,
aby se do Théb znovu vrátil život.
Čekám ho každý den a mám o něho starost.

2. Přichází Kreón.

1. poradce

Kreón je tady.

Oidipús

Ó bohové, má šťastnou, rozzářenou tvář
a snad mám nese také šťastnou zprávu.
Pověz mi rychle, švagře, s jakou přicházíš,
co máme dělat, co nám radí Delfy?

Kreón

Věštba je dobrá, protože i zlo,
když skončí dobře, můžeme zvat dobrem.

Oidipús

Co pravil bůh, z tvých slov si nevyberu,
jsou Théby ztraceny, anebo smíme doufat?
Udělám všechno, co nám věštba káže,
byl by to zločin – neposlechnout bohy.

Kreón

Bůh Apollón nám přísně nakazuje,
abychom očistili město od hříchu,
který je poskvrnil a rozrostl se ve zlo.

Oidipús

Jakou chce očistu? Co máme vykonat?

Kreón

Trest vyhnanství anebo krev smýt krví,
tu krev, co přivodila zkázu na Théby.

Oidipús

Kdo je ten člověk, jehož smrt chce bůh?

Kreón

Než ty ses, pane, ujal moci nad námi,
vládl nám král a jmenoval se Láios.

Oidipús

Slyšel jsem o něm, sám jsem ho však neznal.

Kreón

Byl zavražděn a Apollón nám uložil
potrestat jeho vrahy.

Oidipús

Kde je najdeme?

Čas dávno smazal stopy dávné viny.

Kreón

Řekl, že v této zemi. To, co člověk doopravdy
hledá
to také nalezne, když není schválně slepý.

Oidipús

Kde Láia zavraždili? Tady v paláci,
bylo to v Thébách, nebo mimo hradby?

Kreón

Odejel do Delf obětovat bohům
a od těch dob ho nikdo nespátřil.

Oidipús

Není tu někdo z jeho doprovodu,
kdo by nám řekl něco o té vraždě?

Kreón

Jsou všichni mrtví, jenom jeden žije,
spasil se útekem a mnoho o tom neví.
To málo mele pořád dokola.

Oidipús

Někdy i nepatrná drobnost pomůže
objasnit celek. Stačila by nitka.

Kreón

Tvrdí, že přepadla je tlupa lupičů,
podlehli na silnici přesile.

Oidipús

A co vám stálo v cestě, co vám bránilo
objasnit vraždu nešťastného krále?

Kreón

Sfinga nás zaplétala do svých hádanek
a Théby byly tenkrát na pokraji zkázy.
Je obtížné se vracet k minulosti,
když na nás přítomnost tak těžce dolehla.

Oidipús

Však já už přijdu na kloub té tvé záhadě,
tím spíš, že také Apollón
se ujal dobré věci. Ty mně pomůžeš,
společně s tebou pomstím mrtvého

a zločin potrestám, jak vyžadují bozi
i zájem státu. Nakonec i můj.
Když právu pomáhám, pomáhám sám sobě,
Vždyť člověk, který odvážil se zabít Láia,
mohl by jednou vztáhnout ruku na mne.
Zkusím i nemožné a buď s pomocí bohů
vrátí se do Théb štěstí, nebo zhyneme.

/Kreón odchází/

3.

Oidipús, 1. poradce, 2. poradce.**2. poradce**

V posvátných Delfách promluvil sladce bůh,
 co ale Thébanům přinesou jeho slova?
 Kde mešká naděje, děťátko zlatovlasé,
 co zbývá vykonat pro dnešní těžký den?

1.poradce

Veliký zármutek a řada těžkých útrap
 doléhá na město, i rozum otupěl,
 a kdo nás zachrání, odkud přijde pomoc?

2. poradce

Vzývám tě, Athéno, překrásná Diova dcero,
 i tebe, ó Foibe, vrhači ohnivých střel,
 z tětivy spletené z čistého zlata
 vyšli svůj posvátný šíp,
 zabij tu strašnou noc, ó dárče denního světla.

1.poradce

A k tobě volám, Artemis, bohyně spásná,
 Vždycky jsi bránila před zkázou město,
 neopust' Théby, zachraň nás i dnes.

Oidipús

Modlíte se a to je chvályhodné,
 jestli však opravdu chci zbavit město moru,
 pak nesmím spoléhat jenom na bohy
 a musím jednat sám a rozhodně.
 A proto vězte: každý kdo zná vraha,
 musí ho udat. Když tak učiní,

dostane odměnu. Bude-li ale mlčet
ze strachu o sebe, či chce krýt přítele,
vyhlásím nad ním neúprosnou kletbu.
S takovým člověkem, a jedno, kdo to bude,
nesmí se nikdo v Thébách, kterým vládnu já,
společně modlit, obětovat bohům,
v posvátné vodě očistit ruce.
Vyženeme ho bez milosti z města,
jak mor ho poženem, když sám mor zavínil.
Tak pomstím vraždu nešťastného Láia.
Proklínám vraha, proklínám s ním všechny,
kteří mu pomáhali vraždit na cestě.
A kdybych já mu dopřál místo u ohně,
ať také na mne padne stanovený trest.
Dnes vládnu místo Láia Thébám já
a sdílím lože s ženou, která byla jeho.
Kdyby měl Láios děti, tak by byly dnes
bratry a sestrami mých vlastních dcer a synů.
A proto pomstím ho, jak syn by pomstil otce.
Vzývám bohy, aby byli tvrdí k těm,
kdo by mou kletbu chtěli obejít.
Ať pole nevrátí jim vysévané zrn,
ať nerodí se jejich ženám děti
a všechny vyhladí je černý krutý mor.
Vás ale, kteří souhlasíte se mnou,
necht' bozi chrání.

1.poradce

Pane, tvoje kletba
je strašlivá. My jsme však nevraždili
a vraha neznáme. To věštba z Delf
měla ti ukázat, kde hledat jeho stopu.

Oidipús

To ano, avšak který smrtelník
přinutí bohy, aby řekli všechno?

1.poradce

Prorok a věštec, slepý Teiresiás
dál vidí nežli my, on jediný by mohl
vysvětlit věštbu. Měl by ses ho zeptat.

Oidipús

To mi Kreón radil a na jeho radu
jsem už pro Teiresia poslal.

2.poradce

To, co se v městě šeptá, jsou jen dohady.

Oidipús

I kdyby byly, přece je chci znát.

2.poradce

Prý zabili ho v poli pocestní.

Oidipús

Také jsem slyšel, chybí nám však svědek.

2.poradce

Jestli se bojí bohů, přihlásí se sám
pod tíhou vynesené kletby, Oidipe.

Oidipús

Muž schopný činu nelekne se slov.

4.

Přichází Teiresiás.**Oidipús**

Ty, Teiresie, dovedeš dát smysl
nebeským znamením, úkazům na zemi
a umíš vyslovit i co je nevýslovné.
A třeba slepý, jistě dobře víš,
že Théby hynou. Ty nás můžeš spasit
a moji poslové ti jistě pověděli,
že jsme se dotázali v Delfách Apollóna
a on nám vzkázal, že mor ustane,
jakmile vypátráme vrahy krále Láia
a ztrestáme je smrtí nebo vyhnanstvím.
Jsme ve tvých rukou; muž má tenkrát cenu,
když bližním pomáhá – a pomáhat je krásné.

Teiresiás

Ach, jak je strašné znát, když v tom co víme,
je skryta zkáza. A na to jsem zapomněl.
Jinak bych neměl odvahu sem přijít.

Oidipús

Co je ti, proč máš zarmoucenou tvář?

Teiresiás

Propusť mne domů. Splníš-li mou prosbu,
snáz oba poneseme tíhu osudu.

Oidipús

Ne, to by bylo proti zájmu státu,
nesmíš se zdráhat vysvětlit nám věštbu.

Teiresiás

Tvé naléhání nepřinese ti nic dobrého.
Mám strach, že ani mně. Nebraň mi odejít.

Oidipús

Při bozích, počkej! Pověz vše, co víš,
vždyť prosíme tě téměř na kolenou.

Teiresiás

Nic nechápete, netušíte ani,
a buďte rádi. Já nic neřeknu.

Oidipús

Tak přece víš a odmítáš to říci?
Chceš pravdu zamlčet a město zahubit?

Teiresiás

Nechci nás oba přivést do neštěstí.
Už na mne nenaléhej, víc ti neřeknu.

Oidipús

Nad tebou by se rozhněval i kámen.
Mám ti dát vyrvat jazyk, abys promluvil?
Odkud se v tobě vzalo tolik zloby?

Teiresiás

Mně zlobu vyčítáš, a vlastní hněv,
ten, který v tobě roste a je celý tvůj,
ten vidět nechceš. Mne však urážíš.

Oidipús

A kdo by zůstal při tvé řeči klidný?

Odmítáš lidem pomoc v neštěstí.

Teiresiás

Vše přijde samo, i když budu mlčet.

Oidipús

Ať přijde cokoliv, chci, abys řekl, co!

Teiresiás

Nepovím ani slovo, zuř si sebevíc,
zahrň mě urážkami, nic ti neřeknu.

Oidipús

Můj hněv je spravedlivý, nezaslepil mne
a nebrání mi vidět věci jasně.
To ty jsi nejspíš nastrojil tu vraždu,
sám nevraždil's jen proto, že jsi slepý.

Teiresiás

Opravdu? Pak tě ale musím, Oidipe,
požádat, abys držel se své kletby.
Svým vlastním činem poskvřnil jsi město.
To tvojí vinou přišel do Théb mor.

Oidipús

A to mi říkáš z očí do očí?
Spoléháš na to, že tě nepotrestám?

Teiresiás

Pravda mě ochrání.

Oidipús

A kdopak ti ji zjevil?

Teiresiás

Ty, Oidipe, to ty mě do ní nutíš.

Oidipús

Opakuj znovu, co jsi tady řekl,
mluv ale jasně, já ti nerozumím.

Teiresiás

Skutečně chceš? Tys ještě nepochopil?

Oidipús

Co bych měl chápat? Mluvíš v hádankách.

Teiresiás

Budeš-li pátrat dál, pak vypátráš sám sebe!

Oidipús

Tropíš si ze mne smích?

Teiresiás

Mám pokračovat?

Oidipus

Mluv si co chceš. Stejně jenom žvaníš.

Teiresiás

Klesl' s až na dno hanby, Oidipe,
a vůbec netušíš, jak ohavně
se stýkáš s tou, jež je ti nejdražší.

Oidipús

Nemůžeš takto mluvit s králem bez trestu.

Teiresiás

Pokud má pravda jakou moc, pak ano.

Oidipús

Ta tvoje ne, ty v sobě pravdu nemáš,
ztratil jsi nejen zrak, ale také rozum.

Teiresiás

Je mi tě líto, vysmíváš se tomu,
zač lidé budou se i tobě jednou smát.

Oidipús

Noc je tvá matka, jak bys mohl škodit
nám, kterým patří jasný bílý den.

Teiresiás

Nebylo určeno, že padneš mojí rukou,
bůh Apollón sám dovrší tvůj osud.

Oidipús

To jste si na mne vymysleli s Kreontem?

Teiresiás

Proč by ti Kreón škodil, ty se zničíš sám.

Oidipús

K čemu jsou sláva, bohatství a rozum,
když probouzejí v lidech jenom závist!
Nechtěl jsem vládnout, vybral si mě lid
a teď můj švagr, včera ještě přítel,
tak na mne žárlí, že se snaží lstí
vyštvat mne z Théb a sám uchvátit moc.

A dokonce se spojil s tímhle podvodníkem,
 prolhaným lhářem, věštcem osleplým,
 který však bystře slyší, když zacinká zlato.
 Věštil jsi někdy, abys při tom nelhal?
 Prý nikdo bez pomoci bohů nemůže
 rozluštit hádanku a Sfingu zahubit!
 Tenkrát se ukázalo, jaký ty jsi věštec,
 jak umíš hádat z letu vlaštovek.
 Musel jsem přijít já a zdolat ji svým vtípem,
 já, ubohý a nevědomý Oidipús.
 A zrovna ty si myslíš, že mne zbavíš vlády,
 nastolíš Kreonta, získáš jeho přízeň?
 Ten nápad budeš jednou s pláčem proklínat,
 a kdybych nebral ohled na tvou slepotu,
 hned bych ti ukázal, jak trestám spiknutí.

1. poradce

Co jste teď řekli, králi, ty a Teiresiás,
 to bylo proneseno ve zlosti.
 A hněv je špatný rádce, sotva objasní
 Thébanům skutečný a skrytý smysl věštby.

Teireriás

Třeba nám vládneš, přece jen mám právo
 ti odpovédět, slovo splatit slovem.
 Můj pán je Apollón, ne ty, a já
 nejsem tvůj otrok a nemusím
 Kreonta prosit o ochranu. Za to,
 že vysmíváš se mojí slepotě, ti povím
 do očí pravdu. Nejsi sice slepý,
 nevidíš ale, v jaké hanbě žiješ,
 ba ani s kým. Nevíš, čím jsi syn,
 nepochopil's, že přinášíš neštěstí

svým nejmilejším a že krutá sudba
dvojitě kletby vyžene tě z Théb.
Až jednou prohlédneš, uvidíš jen tmu,
tvůj nářek budou vracet v ozvěně
zálivy vod i strmý Kithairón.
Na tomto světě není smrtelníka
s tak bídným koncem, jaký čeká tebe.

Oidipús

Odejdi, slepče, táhni odtud, zmiz,
kdybych byl věděl, že jsi zešílel,
nikdy bych pro tebe byl neposlal.

Teiresiás

Tak ty si myslíš, že jsem zešílel?
Tvůj otec pokládal mě kdysi za moudrého.

Oidipús

Můj otec? Znáš ho? Řekni, kdo mě zplodil!

Teiresiás

Dnešní den zplodí tě a zhubí zároveň.

Oidipús

Neumíš mluvit jasně, proč ty hádanky?

Teiresiás

Uměl jsi kdysi velmi bystře hádat!

Oidipús

Rád bys mě zranil tam, kde opravdu jsem silný?

Teiresiás

Právě ta síla byla počátkem tvé zkázy.

Oidipús

I kdyby, ale zachránil jsem vlast.

Teiresiás

Raději půjdu. Podejte mi ruku.

Oidipús

Je načase, jsi blázen, všechno zmateš,
táhni, kam chceš, a až odtud zmizíš,
spadne z nás tíha, všem se uleví.

Teiresiás

Odejdu, ale napřed řeknu všechno,
co jsi chtěl slyšet, ty mě nezastrašíš.
Poslouchej dobře: muž, kterého hledáš,
vrah, který zabil Láia, není daleko.
Zatím ho mají všichni za cizince,
ve skutečnosti narodil se v Thébách.
Až se to dozví, nebude mít radost,
naopak, zničí ho to. oslepne,
opustí město o žebrácké holi,
až ukáže se, že byl nejen otcem,
ale i bratrem nešťastných svých dětí
a matce manželem i synem zároveň.
Přemýšlej o tom, čas ti ukáže,
který z nás dvou byl doopravdy slepý.

(Teiresiás odejde, Oidipús též)

5.

1. poradce + 2. poradce

1.poradce

Kdo to je? O kom to mluvila věštba?

Čí ruce ztřísněné krví

spáchaly tak hrozný zločin?

2.poradce

Kdo nese tíhu té viny

ať nyní pádí a prchá.

Syn Diův viníka před sebou žene

a trest ho z modrého nebe

stihne jak za bouře blesk.

Najděme muže, jenž neváhal vraždit,

pátrejme po něm, hledejme ho všude,

po skalách bloudí a skrývá se v lesích,

vysoce v horách, kde třpytí se led,

vyšílen, schvácen jak zaběhlý býk,

klopýtá pod tíhou nesmírné viny.

1.poradce

Jsem plný pochyb a děsí mě, děsí,

že pravda mine i můj příbytek,

bojím se ohlédnout za ní,

bojím se hledět jí vstříc,

čekám jen, čekám a nevidím konce.

2.poradce

Známe tak málo a vratký je rozum

a jenom bohové znají

veškeré konání lidské.

Nemohu stále však věřit,

že by snad odkryli věštcí,
co času hlubina skryla.
Nikdy jsem neslyšel o tom,
že by měl Oidipus spor
s Labdakovci, a nesmím
dotknout se královy cti.

1.poradce

Dokud se nesplní podivná věštba
nemohu uvěřit, nemohu hanět,
na vlastní oči jsem viděl,
jak tenkrát směle před Sfingou stanul,
tenkrát, když před zkázou zachránil vlast.

6.

Přichází Kreón, pak Oidipús.**Kreón**

Doneslo se mi, že král Oidipús
mě podezírá, viní z hrozných věcí.
Stojím zde před vámi a vězte,
že v této chvíli jde mi o všechno,
a kdybych ztratil vaši důvěru,
kdybyste uvěřili, že jsem zradil stát
a králi Oidipovi někdy ublížil,
ať slovy nebo činem, nechci déle žít.

1.poradce

Snad bylo něco takového řečeno,
spíš ale v hněvu nežli s rozvahou.

Kreón

Oidipús tvrdí, že jsem navedl
slepého Teiresia k jeho výrokům.

Oidipús

Tys neuprchl z Théb, jsi pořád ještě tady,
ačkoliv ukládáš mi drze o život
a toužíš potom zmocnit se mé vlády?
To mě máš za zbabělce nebo hlupáka,
že pokoušíš se o takovou věc?
Myslíš, že neprohlédnu tvoji lest,
a až ji odhalím, že nebudu se bránit?
Copak ty nevíš, jak je pošetilé
bojovat o moc bez pomoci přátel,
bez peněz, zlata, koupeného davu?

Kreón

Měl bys dřív poznat a až potom mluvit.

Oidipús

Máš hbitý jazyk a já bych byl hlupák,
kdybych ti věřil. Jsi můj nepřítel.

Kreón

Neber mi slovo, chci se obhájit.

Oidipús

Mně nenamluvíš, že máš čisté ruce.

Kreón

Jestli chceš zvůli vynutit si úctu,
neděláš dobře, to je nerozumné.

Oidipús

A zradit svého krále je snad rozumné?

Kreón

Máš plnou pravdu, napřed bys však měl
dokázat, králi, v čem jsem tě kdy zradil.

Oidipús

Poradil jsi mi, nebo neporadil,
abych se obrátil na toho slepého?

Kreón

Ano a dosud na své radě trvám.

Oidipús

Jak je to dávno, co byl zabit Láios
a jeho vrazi prchli beze stop?

Kreón

Od těch dob uplynula dlouhá řada let.

Oidipús

A to už tenkrát Teiresiás věštil?

Kreón

Byl pro svou moudrost uznáván jak dnes.

Oidipús

A o mně tenkrát nikdy nemluvil?

Kreón

Myslím, že ne. V mé přítomnosti sotva.

Oidipús

A po vrazích jste vůbec nepátrali?

Kreón

Zkoušeli jsme to, ale bezvýsledně.

Oidipús

Proč tenkrát mudrc mlčel a nic neřekl?

Kreón

Protože nevím, budu rovněž mlčet.

Oidipús

Víš víc, než říkáš, přiznej se!

Kreón

Řekl jsem všechno, proč bych něco tajil?

Oidipús

Kdyby se s tebou slepec nedomluvil,
nenařkl by mne z vraždy Láiovy.

Kreón

Co řekl, to víš nejlépe ty sám.
Ale i já mám pro tebe pár otázek.

Oidipús

Jenom si posluž. Neskočím ti na lep.

Kreón

Máš za ženu mou sestru, nebo ne?

Oidipús

Pročpak se ptáš, to vědí celé Théby.

Kreón

A dělíte se o moc stejným dílem?

Oidipús

Vždy jsem jí splnil všechno, co si přála.

Kreón

A nejsem po vás třetím ve státě?

Oidipús

V tom, Kreonte, je celá tvoje podlost.

Kreón

Přemýšlej trochu o mé situaci.
 Proč zbytečně bych usiloval o moc,
 zaměnil klidný spánek za obavy,
 když dobře vím, že tím nic nezískám.
 Netoužím po královské moci,
 nepřímá účast na vládě mi stačí,
 kdo u vlády je, často musí dělat věci,
 jež se mu z duše příčí. Byl bych blázen,
 kdybych chtěl měnit. Nejsem zaslepený,
 znám cenu moci, lid mě miluje,
 všichni mi lichotí a prosí o přímluvu,
 než přijdou k tobě, klepou na mé dveře.
 A toho všeho bych se měl vzdát
 a rozum vyměnit za holý nerozum?
 Když nechceš věřit, sám se vyprav do Delf,
 tam ti řeknou, nezkreslil jsem nic,
 a dej mě popravit, když usvědčíš mne,
 že jsem se spojil s věštcem proti tobě.
 Není však správné slepě podezírat,
 najdi si důkazy a potom teprve sud'.
 Kdo svévolně se zbaví přítele,
 sám sobě podkopává půdu pod nohama.

1.poradce

Kreón má pravdu. Rychlý soud je vratký,
 kdo střílí zbrkle, snadno mine cíl.

Oidipús

Když někdo v skrytu připravuje spiknutí,
 nemohu otálet a musím rychle jednat,
 protože kdybych čekal, provede svůj plán

a zaskočí mě. Potom ztratím všechno.

Kreón

Oč usiluješ? Chceš mě vyhnat z Théb?

Oidipús

Ó ne, chci tvoji smrt a ne jen vyhnanství.

Kreón

Napřed mi, králi, dokaž moji vinu.

Oidipús

Tak ty se nepřiznáš a nepřestaneš lhát?

Kreón

Přišel jsi o rozum?

Oidipús

Pro sebe ho mám dost.

Kreón

Pro sebe možná, co však pro druhé.

Jsi vladař.

Oidipús

A ty padouch!

Kreón

Co když ne?

Třeba mi křivdíš.

Oidipús

První ctnost je věrnost.

Kreón

I špatným vládcům?

Oidipús

Město, ó mé město!

Kreón

I já jsem Théban, králi Oidipe!

7.

Přichází Iokasté.**Iokasté**

Oč se tu přete, k čemu je ta hádka,
styďte se oba, Théby hubí mor
a vy jste v sobě jak dva kohouti.
Nemáte rozum, doba je teď zlá
a není čas na pošetilé spory.

Kreón

Tvůj manžel, sestro, vladař Oidipús
mě chce dát vyhnat z města nebo popravit,
ačkoliv nevím, že bych byl čím vinen.

Oidipús

Je to tak Jokasto. Sám jsem ho přistihl,
jak usiluje tajně o můj život.

Kreón

Ať zajdu v prokletí, ať opustí mě bozi,
jestli v tom nařčení je pouhé zrnko pravdy.

Iokasté

Při bozích, věř mu přece, Oidipe,
vždyť přísahal, a měj proboha ohled
na mne a na všechny, co nám naslouchají.

1.poradce

Dobře si králi, všechno rozmysli,
pečlivě uvaž všechna pro a proti.

Oidipús

Takže já podle vás mám ustoupit?

2.poradce

Kreón si nikdy nepočínal záludně,
vždyť přísahal a na to nezapomeň.

Oidipús

Víš o co žádáš?

Oba poradci

Ano.

Oidipús

Tedy mluv.

1.poradce

Přítele, který zaručil se přísahou,
nemůžeš zavrhnout pro pouhé podezření.

Oidipús

Pak žádáš moji smrt, anebo vyhnanství.

1.poradce

Ne, nemyslela jsem na nic podobného,
trápí mne ale osud této země
a nevím, k jakému až dospějeme konci,
když k starému zlu přidruží se nové.

Oidipús

Tak ať si jde, když tolik naléháš,
mé prokletí ho bude provázet

a budu nenávidět každý jeho krok.

Kreón

Ustoupil's v zlosti. Až přejde tě hněv,
bude ti bídňě. Povahy jak ty
nakonec ubližují nejvíc samy sobě.

Oidipús

Seber se a běž!

Kreón

Půjdu, Oidipe.

Řekl jsi, že jsem lhář, však tady ti mi věří,
jednou se budeš za tu křivdu stydět.

(Kreón odejde)

Iokasté

Chci vědět, co je tolik rozzuřilo.

1.poradce

Nic víc než domněnka a k tomu neurčitá,
ale i nepravdivé obvinění bolí.

Iokasté

Oba to zavinili?

1.poradce

Oba.

Iokasté

O co vlastně šlo?

1.poradce

Už toho nechme, dost už bylo slov,
mysleme na Théby, na utýranou zem.

Oidipús

Hle, kam tě zavedla ta tvoje nestrannost!
Srdce ti vychladlo a zrazuješ mou věc.

1.poradce

Vždycky jsem s tebou mluvila otevřeně.

(Iokasté pošle oba Poradce pryč, zůstává sama s Oidipem)

8.

Iokasté, Oidipús**Iokasté**

Řekni mi Oidipe, ach, pověz při bozích,
co v tobě vyvolalo tak veliký hněv?

Oidipús

Kreón je zrádce, chce se zmocnit vlády.

Iokasté

A myslíš, že ho podezíráš právem?

Oidipús

Rozšířil o mně, že jsem zabil Láia.

Iokasté

Může to dokázat? A kdo jsou svědci?

Oidipús

Nastrčil toho úskočného slepce
a teď se tváří, že o ničem neví.

Iokasté

Přestaň se trápit, králi Oidipe.
Poznat, co přinese nám budoucnost,
to nedokáže nikdo smrtelný.
Podám ti jasný, jednoduchý důkaz:
K Láiovi doneslo se kdysi proroctví,
že usmrtí ho jeho vlastní syn.
A přesto Láia, jak jsi přece slyšel,
zabili na trojcestí cizí lupiči.

Když naše dítě přišlo tenkrát na svět
přikázal Láios probodnout mu kotníky,
protáhnout naskrz řemínek a spoutané
děťátko pohodil pak Láiov sluha v horách.
Nedošlo k tomu, aby syn byl vrahem
vlastního otce, Láios zbytečně se bál,
věštba se nesplnila, vše dopadlo jinak.
Proto se uklidni, co chtějí bozi zjevit,
oznámí lidem sami, bez věštců.

Oidipús

Tvá slova, Jokasto, mě naplnila hrůzou.

Iokasté

Zase tě něco souží? O čem přemýšlíš?

Oidipús

Snad jsem se nepřeslechl, opravdu jsi řekla,
že Láia zavraždili na trojcestí v polích?

Iokasté

Tak jsme to slyšeli a tvrdí se to dodnes.

Oidipús

A v kterých končinách k té vraždě došlo?

Iokasté

Bylo to ve Fókidě, kde se setkávají
silnice z Daulidy se starou cestou z Delf.

Oidipús

Kdy se to přihodilo? Jak je tomu dávno?

Iokasté

Nedlouho předtím, než jsi přišel k nám
a stal se králem, přišla o tom zpráva.

Oidipús

Ó nebesa, co se mnou zamýšlíte!

Iokasté

Čeho se bojíš, co tě pořád trápí?

Oidipús

Zatím se neptej, raději mi pověz,
jak starý byl král Láios a jak vypadal.

Iokasté

Byl statný, i když mu už šedivěly vlasy,
a vlastně se ti velmi podobal.

Oidipús

Ta hrůza! Zdá se, aniž jsem co tušil,
že jsem tou hroznou kletbou postihl sám sebe.

Iokasté

Co tím chceš říci? Já ti nerozumím.

Oidipús

Měl Láios s sebou ozbrojený průvod,
nebo byl sám a cestoval jen tak?

Iokasté

Bylo jich celkem pět i s hlasatelem,
měli jen jeden vůz a na něm seděl král.

Oidipús

Pak je vše jasné! Kdo přinesl zprávu
o vraždě do Théb, snad si vzpomeneš?

Iokasté

Sluha, co jediný se spasil útekem.

Oidipús

Je někde blízko, třeba v paláci?

Iokasté

Už není. Když se vrátil a když uviděl,
že po Láiově smrti vládneš ty,
tu vzal mě za ruce a úpěnlivě prosil,
abych ho propustila mezi pastýře,
chtěl k stádům na venkov, co nejdál od města.
Já mu vyhověla, zasloužil si víc
za svoji věrnost, třeba byl jen otrok.

Oidipús

Pošlete pro něj, musím s ním hned mluvit.

Iokasté

Jistě ho najdou, ale co mu chceš?

Oidipús

Mám strach, že jsem až příliš jasně řekl,
proč ho sem zvu a proč ho potřebuji.

Iokasté

Vždyť přijde, ale snad i já si zasloužím,
abys mi řekl, co tě zlého tíží.

Oidipús

Dozvíš se všechno, komu jinému
bych se měl svěřit, Jokasto, než tobě.
Víš, že jsem synem korintského krále Polyba
a moje matka byla dórská Meropé.
V Korintě si mě všichni vážili,
až jednou udála se zvláštní příhoda.
Bylo to na hostině, jeden z pijáků
udělal narážku, že nejsem králův syn.
Ovládl jsem se, i když jenom stěží,
a vyčkval rána. Druhý den jsem šel
za svými rodiči a chtěl jsem slyšet pravdu.
Rozhněvala je hloupá pomluva
a třeba jsem měl radost z jejich rozhořčení,
cosi mě hnětlo dál a pochyby
hluboko zaryly se do srdce.
Nesvěřil jsem se matce ani otci
a tajně odešel jsem do Delf. Apollón
mlčením přešel moje otázky,
zato mi zjevil věci budoucí
a strašný osud, který na mne čeká:
že s vlastní matkou budu souložit,
přivedu na svět zrůdné pokolení
a muže, jenž mě kdysi zplodil, zavraždím.
Všechno jsem vyslechl a pak prchal
opačným směrem, abych nespátřil,
jak se má sudba plní. Na svém útěku
jsem v polích přišel právě na to místo,
kde, jak ty říkáš, smrt si našla krále.
Když jsem se přiblížil k onomu rozcestí,
spatřil jsem zbrojnoše a za ním hned jel vůz
tažený koňmi. Na voze stál muž,
jak jsi ho vylíčila. On a jeho vozka

hrubě a násilím mě zaháněli z cesty.
 Srazil jsem vozataje, stařec, když to viděl,
 vyčkal, až půjdu těsně kolem vozu
 a zasáhl mě těžkým bičem do hlavy.
 Musel tu ránu zaplatit i s úroky.
 Udeřil jsem ho holí, převrátil se naznak
 a spadl z vozu. Pobil jsem je všechny.
 Jestli ten muž měl něco společného s Láiem,
 kdo je dnes na tom bíději než já?
 Vždyť nikdo z Thébanů, ba ani cizinec
 teď nesmí poskytnout mi střechu nad hlavou,
 podat mi vodu, ztratit se mnou slovo.
 Tu kletbu nad sebou jsem vynesl já sám.
 to moje ruce poskvřily krví
 manželské lože muže, kterého jsem zabil.
 Jsem hnusný, nečistý a musím odtud prchnout,
 nesmím však uchýlit se ke svým rodičům,
 nesmím se vrátit domů, abych nenaplnil
 to hrozné proroctví a neprolil krev otce
 a nevezal si svou matku za ženu.
 Ten pastýř je teď poslední má naděje,
 nezbývá mi než počkat, až ho přivedou.

Iokasté

A co si, králi, od pasáka slibuješ?

Oidipús

Říkala's, Jokasto, že mluvil o lupičích,
 lupiči zabili prý krále. Bude-li
 dál na tom trvat, potom nejsem vrahem.
 Jestli však byl to osamělý poutník,
 je všechno jasné, pak jsem vraždil já.

Iokasté

Dobře si vzpomínám, že mluvil o lupičích,
a nemůže to nyní odvolat.

I kdyby nám teď tvrdil něco jiného,
nemělo by to význam, věštba zjevila,
že krále Láia zavraždí můj syn.

Ten ale, ubožák, ho zabít nemohl,
zahynul v horách jako malé děčko.

Nevěřím věštbám. Mýlili se oba,
Apollón před lety a Teiresiás dnes.

Oidipús

Zní to tak pěkně, přesto ale pošli
někoho pro pastýře, udělej to hned.

Iokasté

Udělám všechno, co ti bude milé.

(Iokasté odejde, pak i Oidipús)

9.

1.poradce, 2.poradce**2.poradce**

Neměl by nikdo mluvit tak směle,
rouhat se řádu a vysmívat věštbám,
na lehkou váhu brát úradek boží.

1.poradce

Jestli se proroctví ukážou lživá,
nikdo víc nepůjde tázat se do Delf
a lidé přestanou věřit i v bohy.

2.poradce

Co potom bude, co stane se s námi
na této zemi, kdo zjeví nám pravdu?

1.poradce

Ráda bych slovy i zbožnými činy
plnila, co káže nebeský řád,
a přece se ve mně cos lidského příčí,
uvěřit bráním se ve slepý osud,
bezcitný a plný nezvratných náhod.

2.poradce

Ať ten, kdo nedbá práv a bohy nectí,
ať ten je potrestán za svoji zpupnost,
co ale smrtelník, jenž zoufale hledá,
proč ten má zahynout, propadnout zkáze?

10.

Vrací se Iokasté, přichází Korint'an, pak i Oidipús.**Iokasté**

Oidipús hořem pozbyl všechnu soudnost
a z minulého nedokáže zvážit
to, co je přítomné a co nás bolí dnes.
Marně mu domlouvám, a proto, nesmrtelní,
k vám se zas utíkám, prosím o pomoc.
Zbavte nás strachu, stůjte při nás v nouzi,
chvějem se hrůzou jak za bouře plavci,
když kormidelník pustí kormidlo.

Korint'an

Kde tady najdu vládce Oidipa,
jsem cizinec a nevyznám se v Thébách.

1.poradce

Ta žena zde je matka jeho dětí.

Korint'an

Buď šťastná mezi šťastnými, ó paní,
a s tebou tvoje požehnané potomstvo.

Iokasté

I ty buď šťasten, zasloužíš si to
za dobrá slova, teď nám ale prozrad',
kdo vlastně jsi a co tě přivádí.

Korint'an

Přináším dobrou zvěst pro tvého manžela.

Iokasté

To slyším ráda. Kdo tě posílá?

Korint'an

Přicházím z Korintu a nesu poselství,
v kterém se mísí se zármutkem radost.

Iokasté

To obé navzájem se přece vylučuje.

Korint'an

Korintský lid se, paní, rozhodl
provolat Oidipa za krále naší země.

Iokasté

V Korintu ale vládne Polybos.

Korint'an

Ten dokraloval, mrtvý leží v hrobě.

Iokasté

Oidipův otec zemřel? Nelžeš, Korint'ane?

Korint'an

Jestli jsem lhal, ať ležím v hrobě sám.

Iokasté

Hned zavolejte krále Oidipa!
Bohové, nač jsou všechny vaše věštby,
kdo vám teď bude věřit? Kdysi Oidipús
uprchl z domu, aby nezabil

vlastního otce, a teď Polybos
na lůžku zemřel přirozenou smrtí
(Přichází Oidipús)
Vyslechni toho muže zde a posuď,
mají-li věštby vůbec jakou cenu!
Je z Korintu a přišel s poselstvím,
že vládce Polybos, tvůj otec, zemřel.

Oidipús

Co říkáš? Je to pravda, muži z Korintu?

Korint'an

Mohu jen opakovat to, co jsem už řekl.
Tvůj otec rozloučil se navždy s životem.

Oidipús

Někdo ho zabil? Nebo po nemoci?

Korint'an

Starému stromu stačí závan větru.

Oidipús

Nakonec zdolala ho tedy choroba?

Korint'an

A také čas a vše, co s sebou nese stáří.

Oidipús

Ach, jakou cenu mají potom věštby,
je zcela lhostejné, co křičí hejna ptáků
pro sebe na nebi, vždyť podle nich
já jsem měl zabít krále Polyba.
Otcovo tělo odpočívá v hrobě,

a já jsem přitom ani prstem nehnul.
Ta věštba by snad měla možná smysl,
kdyby ho zahubily stesk a touha po mně.
Nikoliv. Polybova duše bloudí podsvětím
a za své vzaly všechny plané věštby.

Iokasté

Co jsem ti pořád opakovala?

Oidipús

Ach, ano, ale strach mi přece jenom nedá.

Iokasté

Nemysli na to, na vše zapomeň.

Oidipús

A proroctví o krvesmilstvu s matkou?

Iokasté

Proč by ses bál, když pouhá náhoda
určuje naše osudy a budoucnost
zůstane smrtelníkům navždy utajena.
Nejlepší ze všeho je žítí ze dne na den.
Pokud jde o tvou matku, Oidipe,
už mnoho synů s matkou obcovala ve snu.
Kdo příliš nehlobá a nadarmo se neptá
ten žije snáz a bez zbytečných obav.

Oidipús

Co říkáš, mohlo by mne možná uklidnit,
až matka rozloučí se s životem.
Pokud je naživu, mám pořád proč se bát.

Iokasté

Po smrti otcově už nemusíš mít strach.

Oidipús

Z mrtvých strach nemám, mne spíš děsí živí.

Korint'an

Kdo z živých, králi, nahání ti hrůzu?

Oidipús

Meropé, Polybova žena, moje matka.

Korint'an

A proč máš, králi, z vlastní matky strach?

Oidipús

Bůh zatížil můj život strašným proroctvím,
že dopustím se krvesmilstva s matkou
a vlastní rukou prolíji krev otce.
Proto jsem tenkrát prchl z Korintu
a odešel jsem do Théb. Na rodiče
vzpomínám z dálky, s bolestí.

Korint'an

Takže tě pane, vyhnal z vlasti strach?

Oidipús

Nechtěl jsem dopustit se otcovraždy.

Korint'an

Což jsem tě nezbavil tvé úzkosti,
když jsem ti pověděl o Polybově smrti?

Oidipús

Ano a také se ti za to odměním.

Korint'an

Pak nezapomeň, že jsem přišel proto,
abych se vrátil do Korintu s tebou.

Oidipús

To nemohu, to nesmím, Korint'ane.

Korint'an

A víš, že obáváš se zbytečně?
Nikdy jsi nebyl z Polybova rodu.

Oidipús

Kdo mě dal život, když ne Polybos?

Korint'an

To bych spíš mohl tvrdit, že jsem to byl já.

Oidipús

Proč potom vladař nazýval mne synem?

Korint'an

Přinesl jsem tě kdysi Polybovi darem.
Byl bezdětný a toužil po synovi.

Oidipús

Pocházím z tvého kmene, nebo jsi mne koupil?

Korint'an

Nalezl jsem tě v roklích Kithairónu.

Oidipús

A jak ses dostal do těch pustých končin?

Korint'an

Na horských loukách pásal jsem tam stáda
a při tom jsem tě, ubožátko, našel.

Oidipús

Proč ubožátko? Byl jsem na tom zle?

Korint'an

Pohlédni, králi, na své kotníky.

Oidipús

Pročpak mi připomínáš moje znetvoření?

Korint'an

To já jsem rozvázal tvé probodené nohy.

Oidipús

Tak tuhle vadu mám už od kolébky?

Korint'an

A od ní, pane, pochází tvé jméno.
Oidipús, chlapec s oteklými kotníky.

Oidipús

Kdo mne tak nazval? Matka nebo otec?

Korint'an

Muž, který mi tě dal, to asi věděl.

Oidipús

Ty jsi mě dostal, nenašel's mě sám?

Korint'an

Dal mi tě v horách jeden cizí člověk.

Oidipús

Kdo byl ten člověk, co víš o něm blíž?

Korint'an

Byl sluha Láíův, pásł jeho ovce.

Oidipús

Žije ten člověk? Kde ho naleznu?

Korint'an

Já nejsem Théban, jakpak to mám vědět.

Oidipús

Jokasto, poslyš, není to ten pastýř?

Iokasté

Neptej se, králi, nedej na ty řeči,
na všechno, co se tady řeklo, zapomeň.

Oidipús

Konečně mohu přijít věci na kloub
a dozvědět se pravdu o svém původu.

Iokasté

Ach, zanech toho, přestaň, Oidipe,
sice se zahubíš. Vždyť stačí moje bída.

Oidipús

Neboj se, nebude to tvoje hanba, Jokasto,
jestli se ukáže, že kdysi jsem byl otrok.

Iokasté

Prosím tě snažně, zanech pátrání!

Oidipús

To nejde, musím dozvědět se pravdu.

Iokasté

Radím ti dobře, chci jen tvoje dobro.

Oidipús

Takové dobro nechci, mám už dost tvých rad!

Iokasté

Nechtěj se, nešťastníku, dozvědět kdo jsi.

Oidipús

Kdy přivedou už toho pasáka?
Nedbejte na tu ženu, shlíží se v svém rodu.

Iokasté

Nešťastný synu přenešťastné matky!
A to jsou poslední má slova, Oidipe.
(Iokasté odejde)

Oidipús

At' stane se, co má, já musím ale poznat
svůj pravý původ - třebaš by byl nízký.
Je jako každá žena: pyšná,
styděla by se za můj nízký rod,

však i kdybych byl synem náhody,
neztratím proto svoji lidskou čest
a pořád věřím, že jsem zrodil se
pod šťastnou hvězdou a můj bratr čas,
jenž mívá nás a přesto s námi je,
mne napřed ponížil a potom zvedl z prachu.
Ať poznám, nebo nepoznám svůj původ,
jsem ten, kdo jsem, a nemohu být jiný.
(Oidipús odejde)

11.

Přicházejí Poradci, pak Oidipús a Pastýř.**2. poradce**

Kdo jen tě, Oidipe, přivedl na svět,
 byla to neznámá víla,
 se kterou ulehl do hebké trávy
 mladý a rozkošný bůh?
 Nebo to byl bůžek vína,
 který tam v jeskyních stinných
 objímá veselé nymfy?

1. poradce

I když se vyhýbám věštbám,
 spoléhám na holý rozum,
 přece jsem uhádla, pochopila,
 že zítra, až vyjde úplný měsíc,
 na horách budou tančit
 a slavít Kithairón za to,
 že chránil Oidipa, bezmocné dítě.
 a byl mu otcem i pečlivou matkou.

(Přichází Oidipús s Pastýřem a Korint'anem)

Oidipús

Je to ten pastýř?

Korint'an

Je. Ano, je to on.

Oidipús

Pohleď mi, starý, do očí a odpověz
 popravdě na otázku: býval's Láíův otrok?

Pastýř

Narodil jsem se v jeho čeledníku.

Oidipús

A cos měl na starosti, jakou jsi měl práci?

Pastýř

Sloužil jsem u něho, teď pasu v horách stáda.

Oidipús

A v kterých místech?

Pastýř

V roklích Kithairónu.

Oidipús

A potkal jsi tam někdy tady toho muže?

Pastýř

Co s ním má být, kterého muže míníš?

Oidipús

Před tebou stojí. Viděl jsi ho někdy?

Pastýř

Mám špatnou paměť, nevzpomínám si.

Korint'an

Já si však, králi, dobře pamatuji,
že jsme se v těch horách spolu viděli.
Pásl tam svoje stáda, vždycky od jara
až do podzimu po celé tři roky.

Bylo to tak, jak říkám, nebo nebylo?

Pastýř

Možná máš pravdu, ale je to dávno.

Korint'an

A teď dej pozor: dal's mi nemluvně,
abych je doma vychoval jako svoje?

Pastýř

Co vlastně chceš, proč na mne dotíráš?

Korint'an

To nemluvněátko stojí před tebou.

Pastýř

Aby ti jazyk uschl! Mlč, proboha, mlč!

Oidipús

Zapíráš, že jsi mu to děcko dal?

Pastýř

Nic neví, pane, mluví do větru.

Oidipús

Po dobrém odmítáš, tak budeš mluvit po zlém.

Pastýř

Chceš mě dát mučít? Jsem už starý člověk.

Oidipús

Svažte mu někdo ruce za zády!

Pastýř

Já ubohý! A proč? Co po mně pořád chcete?

Oidipús

Dal´s mu to dítě, nebo mi tu lže?

Pastýř

Ano, a měl jsem tenkrát zahynout.

Oidipús

Dočkáš se toho, jestli budeš lhát.

Pastýř

A když lhát nebudu, pak zahubí mě pravda.

Oidipús

Nesnaž se marně protahovat výslech!

Pastýř

Už jsem ti přece řekl, že jsem mu je dal.

Oidipús

Kdes k němu přišel, bylo dítě tvoje?

Pastýř

Nebylo, dostal jsem je od jednoho muže.

Oidipús

A byl to Théban? V kterém domě bydlel?

Pastýř

Při bozích, pane, dál se nevyptávej!

Oidipús

Musím se ptát a odpovídej nebo -!

Pastýř

Bylo to dítě z domu Láiova.

Oidipús

Potomek otroka, anebo krále Láia?

Pastýř

Nechtěj znát všechno, pravda bývá hrozná.

Oidipús

Já se ji ale musím dozvědět.

Pastýř

Říkali o něm, že je králův syn.

Běž za Jokastou, ta ti řekne víc.

Oidipús

Ona ti dala dítě?

Pastýř

Ano, královna.

Oidipús

Proč ti je dala?

Pastýř

Měl jsem děcko zabít.

Oidipús

To není možné.

Pastýř

Bála se té věštby.

Oidipús

Jaké?

Pastýř

Že dítě zahubí své rodiče.

Oidipús

A proč jsi je dal tady tomu, pověz!

Pastýř

Bylo mi děcka líto, přislíbil,
že si je vezme s sebou do Korintu.
Ujal se dítěte a v tom je celá bída.
Jestli jsi vsutku ten, za koho tě má,
čeká tě strašný osud, Oidipe.

Oidipús

Tak jsem se vrátil sem, kde se mne právem báli,
přišel jsem domů, abych zabíjel,
miloval v hříchu, v hříchu plodil děti.
A tebe, jasné slunce, vidím naposled.

(Odcházejí Oidipús, Pastýř a Korint'an)

12.

1.poradce, 2.poradce.

1.poradce

Před tváří smrti jsme nicotné nic
a kdo se domnívá, že došel štěstí,
nese si životem jen pouhé zdání.
Když se tak na tebe dívám
a vážím, Oidipe, tvůj těžký osud,
nemohu o nikom z žijících říci:
Ten člověk je opravdu šťastný.
Vydal ses na cestu a došel jsi cíle,
bohové přáli ti na každém kroku,
postavil's hráz proti smrti,
byl jsi jak hradba, byl jsi jako věž,
když Thébanům hrozila zkáza,
vyrval jsi smrtící hádanku Sfinze,
proto tě zvolili králem,
stanul jsi vysoko nad všemi lidmi.

2.poradce

Oidipe, ubohý, nešťastný Oidipe,
kde je dnes krásné tvé štěstí,
osud je obrátil na rub,
aby ti ukázal veškerou bídu.
Jak mohl's v otcových stopách
proniknout, Oidipe, tam,
kam nesmí nikdo bez trestu vniknout?
Soudu se nevyhne nikdo,
čas skrýval dlouho tvůj čin,
dnes ale strašlivě pykáš a já,
já smutný nad tebou pláču,
Oidipe, nešťastný synáčku Láíův.

1. poradce

Musím však po pravdě říci,
za to, že neskryl jsi svou strašlivou vinu,
povinni jsme ti díkem.

Podruhé, Oidipe, zachránil s město
a Théby procitly ze zlého snu.

13.

Přichází Jokastina služebná.**Služebná**

Nejtěžší ze všech zel je odedávna to,
kterým se lidé navštěvují sami,
a všechna jezera a řeky na světě
nemají tolik vody, aby postačila
očistit dům tak hrůzně poskvrněný.

1. poradce

Co se přihodilo?

Služebná

Nešťastná žena!

2. poradce

Tak co se stalo?

Služebná

Iokasté není... Iokasté je mrtva!
Když rozrušena vběhla do vnitřního dvora,
rvala si nehty tváře jako šílená
a utíkala rovnou do ložnice.
Tam rychle přirazila dveře za sebou
a volá dávno zabitého Láia
a vzpomíná na jeho dávná objetí.
Nařiká nad lůžkem, na kterém Láios zasil
do Jokastina klína sémě vlastní smrti,
na kterém laskala se s Oidipem
a rodila mu krvesmilné děti.

2. poradce

A kde je Oidipús?

Služebná

Vběhl do domu

a s řevem jako smyslu zbavený,
hledá svou ženu, běda, spíše matku
a jako by jej hnala cizí síla,
se strašným výkřikem se vrhne proti dveřím,
vyvrátí těžká křídla z veřejí
a jako šílený se vrhne do komnaty.
A tam jsme uviděli viset Jokastu
se smyčkou zadrhnutou kolem hrdla.
Oidipús vykřikl a přetřel mečem provaz
a složil mrtvé tělo na zem ložnice.
Co se pak stalo, bylo strašlivé.
Vytrhl z Jokastiných vlasů jehlice
a vrazil si ty zlaté šperky do očí.

(Přichází oslepený Oidipús)

Oidipús

Ať moje oči zvykají si na tmou,
nechci se dívat na své utrpení
a na to, co jsem spáchal na světě.

2. poradce

Jak úděsný je pohled na tvé neštěstí,
jaké šílenství tě posedlo
a který démon, Oidipe, tě strhl
až na dno propasti, kde všecko lidské končí!
Ach, ubožáku, chtěl bych se tě zeptat
na tolik věcí, prozkoumat a zvážít

tvou nevinu i vinu, avšak bojím se,
třesu se hrůzou, nenalézám slov.

Oidipús

Ty aspoň nebojíš se promluvit se mnou,
poznávám tvůj hlas
a děkuji ti, dobrý člověče,
že si mě neošklivíš. I když moje tma
svět zakrývá mi, já tvůj soucit slyším.

1. poradce

Kde jsi vzal odvahu a kdo ti dal tu sílu,
abys to dokázal a oslepil sám sebe?

Oidipús

Bohové přísní, neúprosní bozi
tak naplnili míru útrap mých,
že jsem si oči probodl.
Vždyť k čemu by mi ubohému byly?
Na tomto světě nezbývá už nic,
nač bych se mohl bez bolesti dívat.
Ať proklet je, kdo tenkrát na horské pastvě
odňal mne smrti a rozvázal pouta,
ošetřil zraněné nohy a navrátil život.
Měl jsem tam raděj zemřít,
svým drahým i sobě bych ušetřil žal.

Jestli je na světě nějaké zlo
větší než veškerá jiná,
potkalo mne a já jsem je poznal.

Jak bych se mohl dívat druhým do tváře
to bych už nedokázal, bylo by mi snáz,

kdybych i ohluchl, se zrakem ztratil sluch
a smysly zamkl na dva západy.
Musí to být tak úžasné a sladké
zbavit se pocitů a nevnímat už nic.
Ó Kithairóne, tichá moje horo,
proč ses mne ujal, proč jsi mne vzal smrti!
Ó Polybe, ó Korinte, mé město
alespoň podle jména, ve tvých ulicích
jsem vyrůstal a se mnou rostlo zlo,
ukryté uvnitř jako v krásném plodu červ.
Ó křižovatko nad údolím v křoví,
úvoze o třech cestách, ty jsi pil
krev otcovu a jeho vozatajů,
kterou tam prolily mé zlořečené ruce.
A potom krvesmilstvo? Co je větší hnus?
Odklid'te mne a někam zahrabte,
hoďte do mořských vln, vždyť nikdo z vás
nemůže pomoci mi, jenom já,
jenom já sám jsem schopen unést svoje hoře.

1. poradce

Přichází Kreón, na něho se obrať,
on jediný dnes v Thébách po tvém pádu
má právo převzít vládu nad námi.

Oidipús

Co mohu očekávat od muže,
kterému jsem tak tvrdošjně křivdil?

14.

Přichází Kreón**Kreón**

Nevede mne sem výsměch, Oidipe,
a nechci připomínat staré křivdy.

Oidipús

Jsi na mě hodný, Kreonte, z nás dvou
jsi lepší ty, a proto bych tě rád
o něco poprosil, co bude i v tvůj prospěch.

Kreón

Co po mně žádáš a co tolik chceš?

Oidipús

Vyžeň mě z Théb a někam daleko,
kde zemru sám, lidmi zapomenut.

Kreón

Musím se napřed bohů otázat.

Oidipús

Co řekli bozi, bylo zcela jasné:
jsem otcovrah a musím zahynout.

Kreón

Tak zněla věštba, doba je však zlá
a bude obezřetné dotázat se znovu.
Doufám, že tentokrát už bohům uvěříš.

Oidipús

Odejdu do hor, tam, odkud jsem přišel,

vrátím se zpátky na svůj Kithairón,
ta hora určena mi byla za hrob.
Jokastu pohřbi, byla to tvá sestra.
O syny nemusíš se starat, Kreonte,
vyrostou v muže, poradí si sami.
Mé dcerky ale, prosím, neopouštěj.
Ty, Kreonte, jsi jejich příbuzný,
starej se o ně, jsou z nich sirotci,
nemají nikoho než tebe.

Kreón

Už přestaň naříkat a vrať se do domu.

Oidipús

A proč mě nechceš poslat do vyhnanství?
Prosím tě o to!

Kreón

Trestat smí jen bozi.

Oidipús

Jsem bohům odporný.

Kreón

Pak asi tvou prosbu vyplní.

Oidipús

Mohu ti věřit?

Kreón

Nemluvil jsem nikdy
zbytečně do větru a říkám, co si myslím.

Oidipús

Odved' mě tedy!

Kreón

Už zase chceš, Oidipe,
dosáhnout všeho? Přestaň rozkazovat!
Už jednou jsi měl všechno, dnes jenom tma je tvá.
(Kreón odchází, odvádí si oba Poradce)

Oidipús se vydává na cestu.

KONEC